

Povećanje konkurentnosti kroz porezni sustav

Zagreb, kolovoz 2016.

American Chamber of Commerce in Croatia *Američka gospodarska komora u Hrvatskoj*

Sadržaj

Uvod	3
„Bolja regulativa”	4
Dugoročne mjere	4
Kratkoročne mjere	4
Principi postupanja poreznih tijela.....	6
Porezne vlasti kao partneri poslovne zajednice	6
Strogo odvajanje rada prve i druge razine poreznih vlasti	6
Opće Preporuke	7
Izmjene i dopune Općeg poreznog zakona vezano za rokove za ispravak porezne prijave	7
Nastanak obaveze plaćanja tek po okončanju upravnog spora.....	8
Uvođenje mogućnosti izvansudskih nagodbi Porezne uprave s poduzećima	8
Izdavanje potvrda Porezne uprave o nepostojanju poreznog duga hitno i na temelju zatečenog stanja	8
Administrativne mjere za olakšanje poslovanja	9
Rasterećenje davanja na plaće.....	10
Rasterećenje davanja na ostala primanja.....	11
Izuzetele elektroničke trgovine od obveze fiskalizacije računa naplaćenih karticama	11
Reinvestiranje dobiti – priznavanje investicija u otvaranje novih radnih mjesta	12
Revidiranje visine dnevnica i naknada za terenski dodatak.....	12
Porezno priznavanje troškova reprezentacije, automobila i ostalih poslovnih troškova	13
Uvođenje poreznih olakšica za ulaganja u inovativne tvrtke	13
Produljenje perioda za prijenos poreznog gubitka	14
Ukidanje oporezivanja stranih mirovina.....	14
Pravovremen povrat PDV-a	14
Preporuke prema sektoru poslovanja	15
Izmjena Zakona o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića	15
Izmjena Zakona o posebnom porezu na motorna vozila	16
Mjere za poticanje direktne prodaje	17
Mjere za razvoj turizma.....	18
Usklađenje primjene stope PDV-a na lijekove i medicinske proizvode.....	19
Oslobađanje od poreza na primitke u naravi kod korištenja službenog EPV vozila u privatne svrhe.....	19

Uvod

Tijekom pripremnog razdoblja za ulazak u Europsku uniju (EU), hrvatsko zakonodavstvo je prošlo kroz brojne i brze promjene kako bi se uskladilo s pravnom stečevinom EU u potrebnom roku.

Prve godine hrvatskog članstva također su obilježene brojnim izmjenama zakonodavnog okvira. Nakon tri godine članstva, vrijeme je za strukturirani pogled na porezni sustav obzirom da on velikim dijelom, što poreznim stopama, što principima koje primjenjuje, određuje atraktivnost zemlje za ulaganja i poslovanje.

Američka gospodarska komora u Hrvatskoj (AmCham) predlaže evaluaciju postojećeg poreznog sustava i sveobuhvatnu poreznu reformu kroz široku javnu raspravu koja bi obuhvatila dionike iz poslovne zajednice kao i udruge civilnog društva.

U ovom dokumentu usmjerili smo se na principe postupanja poreznih tijela, kao i konkretne porezne mjere koje, po našem mišljenju, mogu unaprijediti konkurentnost zemlje i atraktivnost za pokretanje poslovanja i ulaganja u Hrvatskoj.

AmCham će rado sudjelovati u razmjeni mišljenja o najboljim poreznim praksama i dodatno doprinijeti unapređenju kvalitete poreznog zakonodavstva u Hrvatskoj.

„Bolja regulativa”

Razvoj hrvatskog poreznog sustava obilježile su prakse koje dovode do neželjenih ili nepovoljnih učinaka, kao što su nestabilnost poreznog sustava ili nepodudaranje između planiranih i stvarnih rezultata poreznih inicijativa. Te prakse, između ostalog, uključuju:

- Nagle i česte porezne promjene;
- Neodgovarajuće analize trenutačne situacije i najboljih mogućih putova za postizanje željenih rezultata porezne intervencije;
- Nedovoljnu usmjerenost na moguće neželjene posljedice poreznih intervencija.

Potrebna je stoga „bolja regulativa” radi oblikovanja i implementacije dobrog poreznog zakonodavstva, koje je ključno za stabilnu poslovnu klimu koja će potaknuti ulaganja i omogućiti održiv gospodarski rast u Hrvatskoj.

„Bolja regulativa” znači oblikovanje politika i zakona tako da se njihovi ciljevi postižu uz najniži mogući trošak. Cilj je osigurati da se političke odluke pripremaju na otvoren i transparentan način, na temelju najboljih dostupnih dokaza i uz sveobuhvatnu uključenost dionika.

Dugoročne mjere

AmCham potiče Vladu na korištenje Strategije procjene učinka za izradu administrativnog ustrojstva za primjenu procjene učinka u Hrvatskoj. To bi posebno trebalo uključivati sljedeće:

- Određivanje posebne ustanove odgovorne za izvršavanje procjena učinka i evaluacija za sve porezne prijedloge koji se temelje na fiskalnim planovima;
- Osiguravanje da se „bolja regulativa” odnosi na sve porezne regulatorne promjene, od pravnih akata do pravilnika;
- Pružanje mogućnosti izdvajanja procjene učinka i evaluacije kvalificiranim vanjskim stručnjacima, u skladu s jasno određenim pravilima.

Te bi mjere konačno dovele do najavljivanja poreznih mjera dovoljno unaprijed te do njihova oblikovanja s uzimanjem u obzir mišljenja zainteresiranih dionika uključenih u postupak pripreme.

Kratkoročne mjere

AmCham predlaže i dodatne specifične kratkoročne mjere:

- Nakon analize poreznog sustava, Vlada bi trebala sastaviti fiskalni plan i objaviti ga na informativan i transparentan način.
- U svojoj Strategiji procjene učinka, Vlada bi se trebala obvezati na uključivanje relevantnih zainteresiranih strana (npr. poslovnih udruga / udruga potrošača) u sve faze postupka sastavljanja poreznog prijedloga. Kada bi bili dijelom radne skupine ili barem imali priliku izraziti svoje stajalište prije javnog savjetovanja, ključni bi dionici mogli značajnije doprinijeti kvaliteti i osigurati relevantnost predloženih poreznih inicijativa.
- Javna savjetovanja o zakonskim prijedlozima koji se odnose na poreze trebala bi biti otvorena najmanje jedan mjesec kako bi sve zainteresirane strane imale dovoljno vremena za predaju svojih komentara i prijedloga. Osim toga, tijelo koje je pokrenulo javno savjetovanje trebalo bi biti obavezno odgovoriti na primljena mišljenja, pri čemu bi odgovori trebali sadržavati odgovarajuće pojašnjenje donesene odluke. U trenutačnoj praksi često se mogu vidjeti odgovori poput „odbijeno” bez dodatnih objašnjenja.
- Vlada bi se trebala obvezati na povećanje udjela zakona donesenih redovnom, a ne hitnom saborskom procedurom, i to tako da pristane na ispunjavanje progresivnih godišnjih ciljeva, na primjer 10% više zakona donesenih redovnom procedurom svake godine. Takav je pristup bio uspješan u Rumunjskoj.
- Trebalo bi se uvesti pravilo o odgođenom stupanju na snagu novih poreznih prijedloga. Na primjer, u Njemačkoj svaki novi zakon ili propis s poreznim posljedicama donesen prije 1. lipnja godine X stupa na snagu nakon 1. siječnja sljedeće godine, a svaki zakon donesen nakon 1. lipnja stupa na snagu nakon 1. siječnja naredne godine (odnosno nakon 18 mjeseci) radi održavanja stabilnosti.
- Sve promjene poreznih stopa trebale bi se uvoditi izmjenom postojećih ili uvođenjem novih pravnih akata, popraćenih odgovarajućom procjenom učinka. Vlada bi trebala ukinuti mogućnost izmjene poreznih stopa putem pravilnika sve dok postupci „bolje regulative” ne budu potrebni za sve regulatorne promjene (zakoni, pravilnici itd.).

Principi postupanja poreznih tijela

Porezne vlasti kao partneri poslovne zajednice

Članovi AmCham-a obavještavaju o učestalom dojmu da su porezni inspektori u nadzoru usmjereni na traženje grešaka s ciljem kažnjavanja poduzeća. Smatramo da bi se inspektori i Porezna uprava trebali pozicionirati kao savjetnici gospodarstva. Ukoliko je očito da greška nije napravljena namjerno, dovoljno je i mnogo korisnije uputiti upozorenje s planom ispravljanja greške.

U nezanemarivom broju slučajeva porezni inspektori pronađu grešku u poslovnim knjigama, te izgrade slučaj za kažnjavanje kompanija ostavljajući im samo mogućnost višegodišnjeg sudskog spora. Takvo ponašanje poreznih vlasti direktno utječe na poslovnu i investicijsku klimu u zemlji.

Sukladno najboljim praksama poreznih vlasti u razvijenim zemljama, kod dobrovoljnog obavješćivanja od strane poduzetnika o prethodnom pogrešnom izračunu poreza ili drugim pogreškama u postupanju, hrvatska Porezna uprava trebala bi uvažiti inicijativu i otvorenost poduzetnika, ublažiti eventualne kazne te surađivati na rješavanju problema sa poduzetnikom.

AmCham poziva na veću proaktivnost Porezne uprave u preventivnom djelovanju, umjesto naplaćivanja kazni za banalne propuste (npr. nepodnošenje praznog PDV obrasca).

Strogo odvajanje rada prve i druge razine poreznih vlasti

Prva razina Porezne uprave koja donosi porezna rješenja, i druga razina tj. Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak, trebali bi biti strogo odijeljeni, a stručnjaci drugostupanjskog tijela bi trebali imati višu razinu stručnosti i iskustva.

Trenutačno druga razina često samo potvrđuje prvostupanjska porezna rješenja. U takvim okolnostima, žalbe protiv prvostupanjskih odluka nemaju mnogo smisla i često samo produljuju proces.

Opće Preporuke

Izmjene i dopune Općeg poreznog zakona vezano za rokove za ispravak porezne prijave

Za ispravak porezne prijave, poreznom obvezniku se propisuje rok od dvanaest mjeseci od isteka roka za podnošenje prijave, dok se poreznom tijelu omogućava dulji rok (3 godine od dana isteka godine u kojoj je porezni obveznik trebao utvrditi poreznu obvezu).

Predlaže se da se slijedećim izmjenama i dopunama Općeg poreznog zakona osigura ravnoteža i jednaki tretman svih uključenih stranaka; konkretno da se uvjeti i rokovi koji su propisani za ispravak prijave na poziv poreznog tijela, s istim pravima i obvezama, odrede i u slučaju kada ispravak prijave vrši sam porezni obveznik:

Postojeći tekst	Predložena izmjena
<u>Ispravak prijave, Članak 66.</u> (3) Ispravak prijave iz stavka 1. ovoga članka porezni obveznik može izvršiti najkasnije u roku od dvanaest mjeseci od isteka roka za podnošenje prijave. (4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, ispravak prijave može se izvršiti na poziv poreznog tijela u roku koji odredi porezno tijelo.	 (3) Ispravak prijave iz stavka 1. ovoga članka porezni obveznik može izvršiti do isteka roka zastare za utvrđivanje porezne obveze. (4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, ispravak prijave može se izvršiti na poziv poreznog tijela u roku koji odredi porezno tijelo unutar roka zastare za utvrđivanje porezne obveze.

Mišljenja smo da dosadašnja preferencijalna primjena propisa ne pogoduje zaštiti gospodarstva države kao ni promicanju pozitivnog i sigurnog poslovnog okruženja, već ima za učinak stavljanje u nepovoljniji položaj poreznog obveznika u odnosu na porezno tijelo u pravima i obvezama koje proizlaze iz iste stvari.

Smatramo da se onemogućavanjem poreznog obveznika da sam ispravi poreznu prijavu u jednakim rokovima u kojima ga porezno tijelo može pozvati na ispravak krši načelo pravednosti i jednakosti poreznog sustava, kao i zabrana diskriminacije, načela koja su sadržana u Ustavu Republike Hrvatske.

Razlika u roku na dvostruki način šteti poreznom obvezniku. Prvo, nakon proteka roka od dvanaest mjeseci, nemoguće mu je ispraviti prijavu ako uoči pogrešku na vlastitu štetu zbog koje je utvrđen prevelik iznos poreza, dok porezno tijelo može uvijek tijekom poreznog nadzora naložiti ispravak kojim se povećava utvrđeni iznos. Drugo, porezni obveznik trenutačno bez angažmana poreznog tijela ne može

ispraviti uočenu grešku, čak i u slučaju da bi zbog takve netočne prijave mogao snositi zakonsku odgovornost.

Nastanak obaveze plaćanja tek po okončanju upravnog spora

Prema sadašnjoj zakonskoj regulativi redoslijed aktivnosti i obaveza je slijedeći:

- Porezni nadzor obavlja Porezna uprava ili (npr. u slučaju Posebnog poreza na motorna vozila) Carina;
- Po završenom nadzoru donosi se porezno rješenje na koje pravni subjekt ima pravo žalbe Samostalnom sektoru za drugostupanjski upravni postupak;
- Ukoliko drugostupanjsko tijelo potvrdi odluku, pravni subjekt ima pravo pokrenuti Upravni postupak pred Upravnim sudom, ali to ne odgađa naplatu utvrđene razlike u porezu i kazne.

Na ovaj način Porezna uprava ima mogućnost pravnom subjektu nanijeti nenadoknadivu štetu u vrlo kratkom vremenu, npr. dovesti ga u nelikvidnost ili stečaj, dok pravni subjekt može dokazati da je u pravu i da obaveza nije postojala tek kroz višegodišnji sudski postupak.

Uvođenje mogućnosti izvansudskih nagodbi Porezne uprave s poduzećima

Opća je percepcija da porezne vlasti zloupotrebljavaju činjenicu da sudski sporovi traju više godina. Potencijalna odgovornost za povrat sredstava poduzećima je daleko u budućnosti, te porezne vlasti nisu motivirane ranije zaključiti sporove.

AmCham stoga predlaže slijedeće mjere:

- Uspostavljanje posebnog tijela za izvansudske nagodbe;
- Korištenje medijacije u poreznim sporovima.

Porezna uprava bi trebala promovirati korištenje medijacije u poreznim sporovima, primjerice kroz edukaciju i interne upute zaposlenicima, nezvezano za postojanje posebnog tijela za izvansudske nagodbe.

Prednosti rješavanja spora u postupku medijacije su smanjenje troškova i ušteda vremena u odnosu na sudsku parnicu. Ostale prednosti uključuju povjerljivost, fleksibilnost i neformalnost. Izvansudske nagodbe omogućile bi manji broj sudskih postupaka i brže rješavanje poreznih sporova.

Izdavanje potvrda Porezne uprave o nepostojanju poreznog duga hitno i na temelju zatečenog stanja

Smatramo da bi se urednim zatečenim stanjem trebali smatrati i dugovi do određenog iznosa, npr. 10 kn.

U praksi postoje slučajevi da zbog duga manjeg od jedne kune, Porezna uprava odbija izdati takvu potvrdu redovnom platiši. Potvrda o nepostojanju poreznog duga je potrebna, između ostalog, za prijavu poduzetnika na natječaje javne nabave, čiji su rokovi često i vrlo kratki.

2016. godine Porezna uprava je u više navrata obavijestila poduzetnike da im ne može do daljnjega izdati ovu potvrdu jer još nije obradila porezne prijave za prošlu godinu s obrazloženjem da Porezna uprava ima rok do jeseni. Ovakav pristup nije primjeren javnoj upravi koja pruža usluge poduzetnicima.

Administrativne mjere za olakšanje poslovanja

Mjere koje bi poduzetnicima i njihovim knjigovodstvima, koja su uglavnom vanjski dobavljači, olakšale uvjete poslovanja:

- Izbacivanje pravila da se JOPPD obrazac (na kojem se izvještava o isplati plaće) mora poslati isti dan kad je plaća isplaćena. Rok je prekratak te traži usko usklađivanje knjigovodstva i osobe koja vrši plaćanje, a koje nije nužno osim da se udovolji administrativnom zahtjevu Porezne uprave.
- Ukidanje velikog broja šifri u pozivima na broj na platnim nalogima. Administrativno zahtjevan je primjer kada knjigovodstvo pripremi nalog za isplatu plaća za jedan dan, poduzetnik naloge ne provede taj dan (npr. ne radi mu Internet), pa knjigovodstvo mora pripremati drugačiju šifru za plaćanje sljedeći dan. Ovakav zahtjev je administrativno kompleksan i nepotreban.
- Ukidanje ili pojednostavljenje aplikacije Specifikacija nepovezanih uplata (SNU), gdje porezni obveznici sami usklađuju porezne obveze, nastale pogreške, rade preknjiženja s jednog na drugi porezni konto i sve ostale poslove koje je prije radila Porezna uprava.
- Pojednostavljivanje PDV obrasca (npr. PDV obrazac Velike Britanije ima 5-7 polja, a hrvatski više od 20 polja).
- Brzi odgovori Središnjeg ureda na postavljene zahtjeve za davanjem mišljenja. Ilustrativni primjer je upit postavljen 6. kolovoza na koji je odgovor dobiven krajem godine. Usporedbe radi, u Velikoj Britaniji je isti poduzetnik dobio odgovor odmah i to telefonom.
- Ukidanje likvidacije računa, odnosno prepuštanje poduzetnicima da urede kako će kontrolirati i likvidirati svoje račune.
- Ukidanje zateznih kamata koje Porezna uprava naplaćuje za kašnjenje plaćanja akontacije poreza na dobit. Akontacija je novac poduzetnika koji beskatmatno stoji na državnom računu i skuplja se cijelu godinu, a ako se zakasni s uplatom akontacije, Porezna uprava naplaćuje kamatu.

Predložene bi mjere dovele do poboljšanja investicijske klime kroz pojeftinjenje i pojednostavljivanje poslovanja.

Rasterećenje davanja na plaće

Donja tablica Ernst & Young-a (EY) daje pregled poreznih stopa na hrvatskom i konkurentskim tržištima.

Pregled poreznih sustava u 2014.	Hrvatska	Bugarska	Češka	Rumunjska	Srbija	Slovačka
Stopa poreza na dobit (općenito)	20%	10%	19%	16%	15%	22%
Stopa PDV-a (općenito)	25%	20%	21%	24%	20%	20%
Stope poreza na dohodak (plaće)	12%, 25%, 40% + prirez do 18% (najviša stopa se primjenjuje na godišnji oporezivi dohodak iznad 13.900,00 eura, odnosno 20.800,00 eura u 2015.	10%	15% (+ „porez solidarnosti“ od 7% koji se primjenjuje na dohodak iznad 45.000,00 eura)	16%	10% (+10% za dohotke od 18.500,00 eura do 55.500,00 eura) (+15% za dohotke iznad 55.500,00 eura)	19% (25% ako godišnji dohodak premaši 35.000,00 eura)
Doprinosi na plaću	Zaposlenik: 20% (djelomično ograničeno) Poslodavac: 17,2% (neograničeno)	Zaposlenik: 12,9% (ograničeno) Poslodavac: 17,8% do 18,5% (ograničeno)	Zaposlenik: 11% do 13% (djelomično ograničeno) Poslodavac: 34% (djelomično ograničeno)	Zaposlenik: 16,5% (ograničeno) Poslodavac: 27,75% do 28,45% (ograničeno)	Zaposlenik: 19,9% (ograničeno) Poslodavac: 17,9% (ograničeno)	Zaposlenik: 13,4% (djelomično ograničeno) Poslodavac: 35,2% (djelomično ograničeno)

Izvor: EY, iz AmCham-ovog stajališta „Preporuke za pozicioniranje IT industrije kao strateške industrije u Republici Hrvatskoj“, travanj 2015. (Pregled sastavljen na temelju javno dostupnih podataka i moguće je da nije u potpunosti ažuran, detalje bi trebalo potvrditi s lokalnim poreznim stručnjacima za svaku od zemalja)

Iz tablice je vidljivo da je Hrvatska nekonkurentna po pitanju poreznog opterećenja rada, posebice u segmentu viših plaća koje ulaze u najvišu stopu od 40%. To je jedan od razlog što velik broj propulzivnih sektora u Hrvatskoj ima problem s nedostatkom kadrova, što je izuzetno vidljivo u ICT industriji, ali i u turizmu i ostalim sektorima.

Smatramo da je potrebno ukinuti stopu ili drastično povećati prag za primjenu stope poreza na dohodak od 40%. Ovako visoka stopa razlog je izmještanja rukovodećeg kadra multinacionalnih kompanija izvan Hrvatske, te se često ne samo vodeći ljudi, već i regionalna središta koja vode operacije i zapošljavaju znatan broj ljudi sele u susjedne zemlje sa znatno nižim poreznim opterećenjem rada.

Predložene mjere dovele bi do povećanja neto plaće uz isti trošak za poslodavca, odnosno otvaranje većeg broja radnih mjesta uz isti trošak. Makroekonomski gledano imale bi pozitivan učinak na proračun:

- Povećana potrošnja kroz veća neto primanja (PDV, trošarine);
- Veći broj zaposlenika u ICT sektoru, ali i drugim sektorima koji više uplaćuju za doprinose;
- Pozitivan učinak na demografsku sliku jer bi konkurentnije plaće zadržale veliki dio onih koji sada idu u inozemstvo – nemjerljiva oportunitetna korist;
- Jačanje sektora s višom dodanom vrijednosti, još brži rast i izvoz – doprinos BDP-u i vanjsko-trgovinskoj bilanci Republike Hrvatske.

Dodatna i vrlo važna prednost je omogućavanje otvaranja regionalnih središta međunarodnih tvrtki u Hrvatskoj, pošto bi bilo jeftinije platiti najbolje menadžere. Na taj način bi se Hrvatska pozicionirala kao regionalni poslovni centar.

Rasterećenje davanja na ostala primanja

Najkonkurentnije industrije, najčešće i industrije visoke dodane vrijednosti privlače kadrove raznim pogodnostima koje su u Hrvatskoj oporezivi kao plaća u naravi. Osim vrlo malog broja povlastica koje se ne oporezuju, većina ih trenutačno ulazi u oporezivi neto prihod (npr. kava i ostali napitci dostupni na radom mjestu) pa porezi i doprinosi iznose oko 170% na neto vrijednost tih pogodnosti.

Smatramo da je uz plaće potrebno rasteretiti i druge vrste primanja, poput opcijske dodjele dionica, osobito od društava majki. Predlažemo i ukidanje poreza na dohodak na isplatu dividende, što bi omogućilo nagrađivanje visoko kvalificirane radne snage, ulaganje u visoku tehnologiju i seljenje regionalnih središta kompanija u Hrvatsku.

Iz tog razloga AmCham predlaže izmjene Zakona o porezu na dohodak i Zakona o porezu na dobit pri čemu bi slijedeći izdaci bili porezno priznati poslodavcu i ne bi bili oporezivi kao plaća u naravi: stimuliranje radnika udjelom u vlasništvu, opremanje dodatnih sadržaja i financiranje teretane, vrtića, team building-a itd.

Ove mjere doprinijele bi pojednostavljenju poreznog sustava, što čini Hrvatsku privlačnijom destinacijom za ulaganja.

Izuzeće elektroničke trgovine od obveze fiskalizacije računa naplaćenih karticama

Hrvatski poslodavci suočeni su s administrativnim teretom fiskalizacije kod online poslovanja. Obaveza fiskalizacije otežava poslovanje elektroničke trgovine zbog potrebe dodatnih tehnoloških rješenja (pri direktnoj fiskalizaciji u sklopu elektroničke trgovine) ili zbog potrebe dodatnih aktivnosti (naknadno ispisivanje fiskaliziranih računa) što u uvjetima novog europskog jedinstvenog digitalnog tržišta može dovesti do prebacivanja poslovanja u druge zemlje.

Elektronička trgovina je od velikog značaja za hrvatske poduzetnike. Hrvatska je na trećem mjestu u Europi sa 25% malih i srednjih poduzeća koji koriste elektroničku trgovinu.¹ Otežavanje ove vrste poslovanja je ograničavajući faktor za veliki broj poduzeća koja su nositelji rasta i zapošljavanja.

U svibnju 2015. je od strane Europske unije donesena Strategija jedinstvenog digitalnog tržišta koja obuhvaća niz ciljanih mjera koje će se provesti do kraja sljedeće godine.² Temelji se na trima stupovima:

- Bolji pristup potrošača i poduzeća digitalnim dobrima i uslugama;
- Osiguravanje odgovarajućih ravnopravnih uvjeta koji pogoduju digitalnim mrežama i inovativnim uslugama;
- Iskorištavanje punog potencijala rasta digitalnoga gospodarstva.

Predlažemo da se djelatnost elektroničke trgovine izdvoji iz sustava fiskalizacije. Također koristimo priliku istaknuti da je potrebno općenito razmotriti izmjenu Zakona o fiskalizaciji na način da se kartice više ne smatraju gotovinskim plaćanjem.

Predložene mjere potpomogle bi razvoj digitalne ekonomije u Hrvatskoj i potpunu implementaciju ciljeva strategije europskog jedinstvenog digitalnog tržišta.

Reinvestiranje dobiti – priznavanje investicija u otvaranje novih radnih mjesta

Gotovo sve države imaju razrađen sustav poreznih olakšica, pa tako i Hrvatska ima olakšice za reinvestiranu dobit te olakšice prema Zakonu o poticanju ulaganja. Na žalost, uslužne su djelatnosti u ovom slučaju diskriminirane u Hrvatskoj jer navedene porezne pogodnosti mogu koristiti samo tvrtke koje ulažu u opremu i zgrade, dok uslužne djelatnosti ulažu u ljudski kapital.

Dobit se može reinvestirati samo do visine ulaganja u dugotrajnu imovinu u toj godini, no pritom se ne priznaje nematerijalna imovina nastala internim razvojem. Primjerice, ICT tvrtke nemaju značajna godišnja ulaganja u dugotrajnu imovinu, a za manje iznose se ne isplati reinvestirati jer su troškovi visoki (revizija, sudski registar i sl.). Smatramo da je nužno korigirati Zakon o porezu na dobit i omogućiti reinvestiranje dobiti tvrtkama koje su povećale broj zaposlenika.

Revidiranje visine dnevnica i naknada za terenski dodatak

¹ Hrvatska gospodarska komora: „Hrvatska na trećem mjestu u Europi u internetskoj trgovini“, 12.3.2015., preuzeto sa: http://www.hgk.hr/djelatnost/gosp_trgovina/konferencija-povodom-obilježavanja-svjetskog-dana-zastite-potrosaca-na-temu-internet-trgovine-i-potrosaca

² Europska komisija: „Jedinstveno digitalno tržište za Europu: Komisija predstavlja 16 inicijativa za njegovo uspostavljanje“, 6.5.2015., preuzeto sa: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4919_hr.htm

Potrebno je produljenje razdoblja „službenog puta“ sa trenutnih 30 dana. Naime, mnoge tvrtke izvoznici ugovaraju projekte u inozemstvu pri čemu je potrebno poslati djelatnika na nekoliko mjeseci kod klijenta. Troškovi života u inozemstvu su visoki te ih ne pokrivaju zakonski propisane neoporezive dnevnice kao niti terenski dodatak ili dodatak za odvojeni život koji je potrebno primjenjivati nakon 30 dana.

Porezno priznavanje troškova reprezentacije, automobila i ostalih poslovnih troškova

Smatramo da je potrebno priznati pretporez za poslovno korištenje osobnih automobila i reprezentacije. Stoga predlažemo vraćanje na stanje prije 1.3.2012., kada se pretporez priznavao u omjeru 70:30.

Također, porezno priznati i nepriznati troškovi su trenutačno raščlanjeni i segmentirani do krajnjih detalja, što rezultira potpuno neekonomičnim računovodstvenim praćenjem. Primjerice, ukoliko na službenom putu kompanija ugosti poslovnog partnera ručkom, s tog računa mora izdvojiti troškove onih stavki koje se odnose na zaposlenika tvrtke, pošto mu je isplaćena dnevica. Ukoliko je račun plaćen poslovnom karticom, slijedi komplicirano knjiženje gdje se dio računa priznaje u troškove tvrtke, a onaj dio računa koji se ručno zbraja i odnosi na obrok zaposlenika, posebno se knjiži na potraživanja tvrtke prema zaposleniku. Nakon toga slijedi zatvaranje te stavke prijebojem za troškove dnevnice.

Dakle, račun za poslovni ručak koji je plaćen poslovnom karticom zahtijeva nesrazmjerno vrijeme za knjiženje. Trošak knjiženja je često veći od troška samog poslovnog ručka, a sigurno je veći od poreza na dobit koji se uštedi samo na 30% takvog računa, obzirom da 70% računa nije porezno priznat trošak.

Uvođenje poreznih olakšica za ulaganja u inovativne tvrtke

Pristup kapitalu kod razvoja inovativnih proizvoda i usluga malim tvrtkama je u Hrvatskoj prilično otežan. Mnoge napredne države potiču fizičke osobe kao i tvrtke da ulažu u kapital poduzeća koja se bave istraživanjem i razvojem pri čemu im se za uloženo umanjuje porezna obveza.

U nacrtu novog Zakona o poticanju malog poduzetništva predviđena je ovakva mjera, te smatramo da je nužno ubrzati donošenje tog Zakona. Mjera bi značajno potaknula osnivanje novih inovativnih tvrtki te ujedno razvoj inovativnih visokotehnoloških projekata jer bi osigurala financiranje istih, pogotovo u ranoj fazi koja je najrizičnija i za koju je najteže pribaviti sredstva.

Kada bi postojala porezna olakšica za tvrtke u vidu umanjenja obveze poreza na dobit u iznosu u kojem je tvrtka uložila u neku inovativnu tvrtku, više bi se

poduzeća odlučivalo na takva ulaganja. Kratkoročno bi državni proračun ostao bez tog dijela poreza na dobit, ali dugoročno bi profitirao.

Visokotehnološke tvrtke, pogotovo ICT tvrtke, 80% troškova istraživanja i razvoja ulažu kroz plaće zaposlenika, a poznato je da su najviši porezi i doprinosi upravo na tom trošku.³ Stoga smatramo da bi predložena mjera povećala zapošljavanje u vrlo kratkom roku, značajno doprinijela ulaganju u istraživanje i razvoj (u čemu Hrvatska zaostaje nekoliko puta u odnosu na EU) te u konačnici bi vrlo brzo doprinijela i državnom proračunu.

Produljenje perioda za prijenos poreznog gubitka

Trenutna regulativa prijenosa gubitka od 5 godina ne potiče dugoročne investicije a osobito investicije u visoku tehnologiju. Predlažemo produljenje perioda za prijenos gubitaka u skladu s najboljom europskom i svjetskom praksom. Primjerice, Austrija ima period od 7 godina, dok SAD ima čak 20 godina. Smatramo da bi u Hrvatskoj trebalo produžiti ovaj period sa 5 na 10 godina.

Ukidanje oporezivanja stranih mirovina

Umirovljenici koji primaju mirovinu iz inozemstva a koji u Hrvatskoj borave dulje od 183 dana (po Zakonu o porezu na dohodak od 1.3.2012.) plaćaju porez na dohodak na stranu mirovinu.

Predlažemo ukidanje takvog oporezivanja i povrat na ranije stanje čime se potiče potrošnja i povratak hrvatske dijaspe u Hrvatsku. Takva situacija bi omogućila i razvoj zdravstvenog turizma jer bi strana osiguravajuća društva usmjeravala svoje pacijente i umirovljenike u Hrvatsku u svrhu korištenja zdravstvenih usluga.

Pravovremen povrat PDV-a

Porezni obveznik koji u određenom obračunskom razdoblju ima pravo na odbitak pretporeza, čiji je iznos veći od njegove porezne prijave, ima pravo na povrat te razlike u roku od 30 dana od dana predaje prijave.

Iako je vidljiv pozitivan pomak u ažurnosti Porezne uprave u povratu PDV-a, još uvijek se primjećuje neujednačena praksa i zakašnjenja u pojedinačnim ispostavama. Stoga pozivamo Poreznu upravu na ujednačenje prakse i ažuran povrat PDV-a.

³ Udruge Hrvatski nezavisni izvoznici softvera - HNIS, lipanj 2016.

Preporuke prema sektoru poslovanja

Izmjena Zakona o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića

Predlažemo izmjenu Zakona o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića koja se odnosi na:

- Smanjenje porezne osnovice za bezalkoholna pića s postojećih 40 kn/hl (0,4 kn/l) na 30 kn/hl (0,3 kn/l);
- Smanjenje porezne osnovice za sirupe i koncentrate sa 240 kn/hl (odnosno 2,4 kn/l) na 180 kn/hl (odnosno 1,8 kn/l).

Proizvođači bezalkoholnih pića u Hrvatskoj posluju pod visokim općim poreznim opterećenjem. Postojećoj nepovoljnoj poreznoj situaciji posebno pridonosi i Zakon o posebnome porezu na kavu i bezalkoholna pića. Donošenje zakona u 2013. godini obilježeno je neočekivanom promjenom stava Ministarstva financija koje je u posljednji trenutak odustalo od smanjenja iznosa posebnog poreza na bezalkoholna pića s 40 kuna na 30 kuna po hektolitru pića, time poništavajući svoj inicijalni prijedlog prema predstavnicima industrije usmjeren ka poreznom rasterećenju i poticanju rasta te razvoja domaće proizvodnje.

Značajan utjecaj na poslovanje Zakona o posebnome porezu na kavu i bezalkoholna pića u može se vidjeti na primjeru poslovanja Coca-Colina sustava u Hrvatskoj.

U postojećim okolnostima, uvjeti proizvodnje u Hrvatskoj znatno su nepovoljniji od uvjeta u državama u njezinu širem okružju, a konkurentnost je poslovanja otežana. U Hrvatskoj troškovi proizvodnje litre pića nadilaze troškove u susjednim zemljama, a veći su i nego u brojnim drugim europskim državama. Velik dio tih troškova posljedica je upravo velikoga broja poreznih i neporeznih nameta. Iz točaka navedenih ispod vidljiva je razina nekonkurentnosti u usporedbi s drugim podružnicama iz zemalja u širem okruženju:

- Poseban porez na bezalkoholna pića, okolišne pristojbe i koncesije – čine trećinu ukupnih troškova;
- Ukupni troškovi proizvodnje, po sanduku pića, u Hrvatskoj su dvaput veći od prosječnoga troška u 14 drugih analiziranih podružnica Coca-Cola Hellenic sustava (uključujući Švicarsku, Irsku i Cipar kao najskuplje zemlje);
- Ako potpuno isključimo poseban porez na bezalkoholna pića, ukupan trošak proizvodnje po sanduku pića proizvedenom u Hrvatskoj 45% je viši od prosječnoga troška u preostalih 14 podružnica. Potpunim isključenjem

posebnoga poreza Hrvatska je i dalje četvrta najskuplja podružnica (nakon Irske, Švicarske i Cipra);

- Zbog navedenih pokazatelja hrvatska je podružnica u jeku gospodarske recesije morala zatvoriti postrojenja u Solinu i Gotlovcu, čime se trošak proizvodnje smanjio na oko 10% iznad prosjeka, isključujući poseban porez na bezalkoholna pića.

U 2015. godini obračunati je posebni porez na bezalkoholna pića, prema podacima Ministarstva financija, iznosio 123.125.507 kn. Od toga je tvrtka Coca-Cola HBC Hrvatska, temeljem proizvodnje i uvoza, uplatila 51.119.296 kn što iznosi 41% ukupnih prihoda države od posebnoga poreza na bezalkoholna pića.⁴

Predloženo smanjenje posebnoga poreza na bezalkoholna pića za tvrtku bi predstavljalo novi zamašnjak konkurentnosti mjesne proizvodnje te ulaganje u unapređenje uvjeta rada na domaćemu tržištu.

Coca-Cola želi nastaviti politiku ulaganja u hrvatsko tržište i tržišnim oporavkom se priključiti daljnjem razvoju hrvatskoga gospodarstva, no za to joj je, kao i drugim hrvatskim proizvođačima koji su iscrpili mjere za poboljšanje interne učinkovitosti, potrebno rasterećenje od poreznih davanja. Samo će tako cijenom biti konkurentni na otvorenome tržištu i osigurati ponovni rast i ulaganja.

Izmjena Zakona o posebnom porezu na motorna vozila

Predlažemo izmjenu Zakona o posebnom porezu na motorna vozila (PPMV) na način da se PPMV obračunava isključivo na temelju emisije CO₂. Trenutačni način obračuna je kompliciran i sastoji se od dva dijela:

- Prvi dio se obračunava u ovisnosti od cijene vozila;
- Drugi se obračunava temeljem emisije CO₂.

Ovaj način obračuna potiče uvoz vozila starijih od 10 i više godina jer su takva vozila uglavnom u nabavi jeftinija od 100.000 kn pa ne podliježu prvom dijelu poreza.

Druge europske zemlje (Njemačka, skandinavske zemlje) uglavnom imaju sistem obračuna posebnog poreza na motorna vozila na temelju emisije CO₂, te ga naplaćuju na bazi godina starosti tokom cijelog vijeka korištenja vozila. S druge strane, u Hrvatskoj se naplaćuje jednokratno prilikom stavljanja u promet.

Europski način također motivira korisnike vozila da prilikom odabira preferiraju „čistija“ vozila u skladu sa zakonodavstvom Europske Unije.

⁴ Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o., lipanj 2016.

Mjere za poticanje direktne prodaje

Direktna prodaja nudi prednosti pojedincima koji žele priliku zaraditi dodatni prihod i izgraditi vlastito poslovanje, dok potrošačima predstavlja alternativu trgovačkim centrima, robnim kućama ili sličnim prodajnim mjestima.

Podaci koje je prikupila industrija pokazuju da se 99,5 milijuna ljudi na svijetu bavi direktnom prodajom, da industrija na globalnoj razini ostvaruje prihod od 183 milijarde dolara i da globalni trendovi pokazuju rast na godišnjoj razini od 6,4%.⁵ No, situacija u Republici Hrvatskoj je dramatično različita i pokazuje pad direktne prodaje u iznosu od 14,4% u razdoblju 2011-2014⁶.

AmCham stoga predlaže slijedeće mjere:

- Uvođenje neoporezivog praga za niže iznose prihoda od povremenih djelatnosti (do iznosa od 37.500 kn ili nekog drugog prihvatljivog iznosa) kako isti ne bi bili opterećeni porezima i doprinosima. Sličan model već postoji u Zakonu o porezu na dohodak za određene aktivnosti poput studenata kojima se ne oporezuju primici do 50.000 kn godišnje, umjetnika kojima se ne oporezuju primici do 20.000 kuna godišnje, učenika na radu/praksi i sportaša amatera kojima se ne oporezuju primici do 1.600 kn mjesečno (tj. 19.200 kn godišnje). Kako se radi o relativno niskim iznosima prihoda, smatramo da eventualni utjecaj na državni budžet od gubitka prihoda ne bi bio značajan, dok bi koristi od smanjene administracije, povećanja poslovne aktivnosti nezaposlenih (pogotovo žena koji po procjeni čine 80% osoba koje se bave direktnom prodajom) bile vrlo značajne za sveukupno hrvatsko gospodarstvo.
- Uvođenje mogućnosti da prihod ostvaren iznad utvrđenog neoporezivog iznosa prihoda bude oporezivan nakon odbitka porezno priznatih izdataka ili npr. unaprijed utvrđenih paušalnih troškova u visini od 30% i/ili mjesečnog osobnog odbitka. Predlažemo uvesti porezno priznati izdatak na oporezive primitke (primici iznad neoporezivog praga od 37.500 kn). Naime, osobe koje se bave direktnom prodajom po samoj prirodi posla imaju značajne troškove putovanja, telefona/mobitela, prezentacije proizvoda klijentima i sl. Stoga predlažemo priznavanje poreznog izdatka za nastale stvarne troškove ili određene paušalne troškove (kao što je primijenjeno 30% odbitka za autorske naknade, djelatnosti novinara, sportaša i sl.).
- Omogućavanje da sve administrativne obveze (dostavu obrazaca i plaćanje dospjelih iznosa) povezane s oporezivim dohotkom budu obveze društava koje se bave direktnom prodajom.

⁵ Svjetsko udruženje direktne prodaje (World Federation of Direct Selling Associations), 29. svibnja 2015

⁶ Hrvatska udruga direktne prodaje, 9. lipanj 2016.

- Uvođenje mogućnosti „paušalnog oporezivanja“ za osobe koje su registrirale obavljanje djelatnosti direktne prodaje, kao što se trenutačno primjenjuje za obrtnike te samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva.

Predložene bi mjere trebale biti popraćene uvođenjem definicije i pravnog okvira za aktivnosti direktne prodaje u Hrvatskoj – primarno kroz Zakon o trgovini Republike Hrvatske te povezane podzakonske propise ili pravilnike, što je pristup koji je već primijenjen za druge oblike maloprodaje, poput Internet prodaje.

AmCham smatra da bi navedene mjere rezultirale:

- Povećanjem osobne potrošnje – povećanjem prihoda osoba koje se bave direktnom prodajom;
- Povećanjem broja samo-zaposlenih osoba i smanjenjem broja nezaposlenih;
- Povećanjem prihoda državnog proračuna primjenom poreznih stopa na povećani broj prodaja proizvoda i usluga.

Mjere za razvoj turizma

Turizam direktno doprinosi 19% hrvatskom BDP-u⁷, no vjerojatni indirektan utjecaj sektora turizma je znatno viši. Produženjem turističke sezone, Hrvatska može dodatno razviti turističku industriju te povećati prihode. Kratka glavna (ljetna) sezona onemogućuje daljnji razvoj turističke konkurentnosti iz više razloga:

- Nemogućnost cjelogodišnjeg plasmana roba i usluga povezanih s turizmom;
- Turistički radnici nemaju priliku kontinuirano primjenjivati i usavršavati svoje znanje, što dovodi do stagnacije ili pada kvalitete postojećih usluga;
- Turistički sektor postaje neatraktivan izbor karijere zbog percipirane nestabilnosti, što se vidi kroz pad interesa za školovanje u turističkom i povezanim sektorima;
- Gubitak kvalificirane radne snage kroz odlazak mladih ljudi u inozemstvo radi konkurentnijih uvjeta rada i financijskih razloga, ili u potrazi za trajnim zaposlenjem.

Iz gore navedenog jednostavno je zaključiti da bi produženje turističke sezone trebalo imati strateški značaj za Hrvatsku. Ne radi se samo o većim prihodima za državni proračun nego o potencijalu da se hrvatsko gospodarstvo i obrazovni sustav preusmjere prema širokom spektru koristi koje se mogu razviti iz prirodne povezanosti sa sektorom turizma.

⁷ Raiffeisenbank Austria d.d.: „Konačni podaci o BDP-u u prvom tromjesečju potvrdili godišnji rast od 2,7 posto“, 8.6.2016., preuzeto sa: https://www.rba.hr/makroekonomija/-/asset_publisher/AO3yzAfisDxH/content/id/10755235

AmCham stoga predlaže mjere za olakšavanje poslovanja u turističkom sektoru, kojima bi se omogućilo većem broju turističkih subjekata da posluju i izvan glavne turističke sezone:

- Ujednačiti oporezivanje prijevoza putnika s načinom oporezivanja u emitivnim tržištima;
- Uskladiti stopu PDV-a u turizmu s konkurentnim tržištima;
- Izmijeniti režim oporezivanja koji tretira troškove smještaja, prehrane i prijevoza zaposlenika kao plaću u naravi na način da se isti troškovi priznaju kao porezni odbitak.

Usklađenje primjene stope PDV-a na lijekove i medicinske proizvode

Predlažemo ujednačenu primjenu PDV stope na lijekove i medicinske proizvode bez obzira na režim propisivanja (receptni/bez-receptni) i nositelja troška (obvezno zdravstveno osiguranje/korisnik).

Ujednačavanjem bi se izbjegao različiti tretman određenih supstanci koje samo zbog veličine pakiranja mogu imati različit status (receptni ili bez-receptni), a što je i u suprotnosti s EU poreznim propisima jer se na ovaj način ista djelatna tvar oporezuje sa 2 stope PDV-a.

U gotovo svim zemljama EU stopa je jedinstvena, te su bez-receptni lijekovi u zemljama iz najbližeg okruženja jeftiniji od hrvatskih upravo zbog stope PDV-a. U Sloveniji je stopa ovih lijekova niža za 15,5%, a u Italiji i Austriji za 15%.⁸ Iskustvo Austrije pokazuje i da se potrošnja na lijekova za samoliječenje povećala upravo smanjenjem PDV-a.

Oslobađanje od poreza na primitke u naravi kod korištenja službenog EPV vozila u privatne svrhe

Predložena mjera bi trebala biti jedna od indirektnih poticajnih mjera u korist električno pokretanih vozila (EPV) u sklopu strategije za razvoj e-mobilnosti u Hrvatskoj.

⁸ European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (efpia), The Pharmaceutical Industry in Figures – Edition 2014, 12 lipnja 2014., preuzeto sa: <http://www.efpia.eu/uploads/Modules/Mediaroom/figures-2014-final.pdf>

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte:
Američka gospodarska komora u Hrvatskoj
Andrea Doko Jelušić, Izvršna direktorica
T: 01 4836 777
E: andrea.doko@amcham.hr